

המיילדות צד 1

המיילדות

קריאת הפסוקים

קראו את הפסוקים וענו על השאלות:

(טו) ויאמר מלך מצרים למיילדת העברית אשר שם האמת שפָּרָה וְשֵׁם השנית פּוּעָה.

(טז) ויאמר בְּיַלְדֵכֶן אֶת העבריות וראיתן על האֲבָנִים

אם בן הוא וְהַמֶּתֶן אֹתוֹ וְאִם בַּת הוּא וְחָיָה.

(יז) וּתִירָאנָן הַמִּיילָדֹת אֶת הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶן מֶלֶךְ מִצְרַיִם

וְתַחֲיִין אֶת הַיְלָדִים.

(יח) וַיִּקְרָא מֶלֶךְ מִצְרַיִם לַמִּיילָדֹת וַיֹּאמֶר לָהֶן מִדּוּעַ עֲשִׂיתֶן הַדָּבָר הַזֶּה

וְתַחֲיִין אֶת הַיְלָדִים.

(יט) וַתֹּאמְרֶנָּן הַמִּיילָדֹת אֶל פְּרָעָה כִּי לֹא כִנְשִׁים הַמִּצְרַיִת הָעֵבְרִית

כִּי חַיּוֹת הֵנָּה בְּטָרִם תָּבוֹא אֲלֵהֶן הַמִּיילָדֹת וַיִּלְדוּ.

(כ) וַיִּיטֵב אֱלֹהִים לַמִּיילָדֹת וַיִּרְבַּ הָעָם וַיַּעֲצְמוּ מְאֹד.

(כא) וַיְהִי כִּי יָרְאוּ הַמִּיילָדֹת אֶת הָאֱלֹהִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בְּתִים.

(שמות פרק א)

1. אלו אתגרים עמדו בפני המיילדות?

2. מה האפשרויות השונות שעמדו בפני המיילדות?

3. איזו בחירה עשו המיילדות?

4. לפי הכתוב בפסוק, ולדעתכם: אלו תכונות, כוחות וערכים הובילו את המיילדות לבחירה שעשו?

5. אם היית יכול להגיד להן משהו, מה היית רוצה להגיד או לשאול אותן?

★ **שאלת אתגר:**
צטטו פסוק או חלק ממנו שמבטאים בצורה חזקה ביותר את הבחירה של הדמות.

המיילדות צד 2

המיילדות

חושבים על הבחירה בעקבות התמונה

לפניכם ציור מתוך הגדת הזהב 1320 ברצלונה.

התבוננו בציור וחשבו על הנקודות הבאות:

- אלו דמויות מופיעות בציור? מה עושה כל דמות?
- איזה רגש מבטאת כל דמות? כיצד זה בא לידי ביטוי בציור? (התייחסו להבעות פנים, תנועות גוף, צבעים, מיקום הדמויות ועוד)
- הציור מתאר את גזירת פרעה הנאמרת למיילדות - 'כל הבן הילוד היאורה תשליכה'
- כיצד תורם הציור להבנת עוצמת הפעולות של המיילדות, המתוארת בפסוקים יז-כא?
- לפי דעתכם, האם תגובת המיילדות המתוארת בפסוקים, באה לידי ביטוי בציור? הסבירו.
- מדוע לפי דעתכם, בחרו להביא ציור זה בהגדה של פסח?

קראו את המידע על מצבם של יהודי ספרד במאה ה-14, וחשבו - מהו המסר שעובר לאנשים בני הזמן, כשהם רואים ציור זה על דפי ההגדה?

במאה השתיים-עשרה סבלו היהודים בספרד הן מהרדיפות של שושלת אל-מוואחידון המוסלמית, שהחריבה לחלוטין את כל הקהילות היהודיות בספרד, והן מתהליך הכיבוש מחדש (רקונקיסטה) של ספרד בידי הנוצרים. לתקופת מה הצליחו היהודים לשבת בשלווה יחסית תחת שלטון הנוצרים אך במאה השלוש-עשרה התחילו לטפול על היהודים עלילות דם ונגזרו גזרות על הדת היהודית. בשנת 1492 הוצא צו מלכותי מידי פרננדו השני ואיזבלה, מלך ומלכת ספרד, כי כל יהודי בספרד חייב לעזוב את הממלכה או להתנצר, מאורע זה נקרא בשם גירוש ספרד. יהודים שהתנצרו למראית עין בלבד (כדי למנוע את גירושם מהארץ), עונו על ידי האינקוויזיציה הספרדית (שהוקמה בשנת 1478), אם נמצא שהמשיכו בפולחן היהודי.

משימה:

אתם כתבים בעיתון והחלטתם לראיין את המיילדות לכתבה המרכזית בעיתון. כתבו לפחות 4 שאלות שהייתם שואלים בראיון לקראת הכתבה. חשבו על - אוירת התקופה, המעשה הייחודי של הדמות, מאפייני הדמות והרקע ממנו באה. הציעו כותרת מזמינה לכתבה שתתפרסם בעיתון.

אם הילד צד 1

אם הילד

קריאת הפסוקים

קראו את הפסוקים וענו על השאלות:

- (א) וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לִוִי וַיִּקַּח אֶת בֵּת לִוִי.
 (ב) וַתְּהֵרָה הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתְּצַפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים.
 (ג) וְלֹא יָבֹלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ וַתִּקַּח לוֹ תַּבַּת גָּמָא וַתַּחְמְרָה בַּחֲמֹר וּבְצֹפֹת וַתִּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד וַתִּשֶׂם בְּסוּף עַל שְׁפַת הַיָּאֵר.
 (שמות פרק ב)

1. שלושת הפסוקים מרובים בפעלים - סמנו את הפעלים המופיעים בפסוקים. מה ניתן ללמוד על דמותה של האם לאור ריבוי הפעלים?
 2. כתבו במילים שלכם איזה ארוע מציין כל פועל מהפעלים בפסוקים א-ב.
 3. מהי תגובת האם מייד לאחר הלידה?
 4. אחרי שלושה חודשים, אם הילד פועלת ויוזמת כדי להציל את הילד. באלו שתי דרכים היא פועלת?
 5. אלו תכונות, כוחות וערכים הובילו, לפי דעתכם, את לבחירה שעשתה האם?
 6. אם היית יכול להגיד לאם הילד משהו מה היית רוצה להגיד או לשאול אותה?
- ★ שאלת אתגר:
 צטטו פסוק או חלק ממנו המבטא בצורה חזקה ביותר את הבחירה של הדמות.

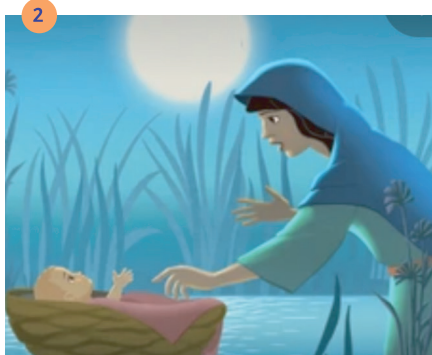
אם הילד צד 2

אם הילד

חושבים על הבחירה - משמעות התיבה

רק פעמיים בתורה מוזכרת המילה 'תיבה' בתנ"ך.

בספר בראשית אנחנו קוראים על **תיבה** נוספת, שבנה נח.

ציור: יואל וקסברגר, מלכות וקסברגר

- **הציעו מאפיינים דומים ושונים בין שתי התיבות.**
- **קראו את הקטע הבא העוסק בתיבת נח. ששטה במים.**
- **הסבירו מה הייתה המטרה של הקמת התיבה? ומדוע, על פי המדרש נעשה בה חלון?**
- **הסבירו, מה ניתן ללמוד מקטע זה על המעשה של אם הילד, שגם היא הכינה תיבה ששטה במים.**

אלוקים מצווה על נח לבנות תיבה על מנת להציל את משפחתו ואת כל מיני בעלי החיים השונים. ואז אלוקים מוציא את הפקודה המעט תמוהה שנח יבין "צהר" לתיבה. יש שאלה לגבי מה באמת הייתה משמעות האור הזה. חכמינו מסבירים כי צהר יכול להיות "חלון" או "אבן יקרה שמפיצה אור." אך הגדרות אלו מעוררות בעיות. מה יכולה להיות הסיבה שאלוהים ימקם חלון בתיבה? אחרי הכל, כמה אור יכול להיכנס כאשר סערה עזה משתוללת בחוץ במשך ארבעים יום וארבעים לילה? ומה המשמעות של "אבן יקרה"? האם אבן יקרה יכולה באמת להאיר את כל התיבה?

אלוקים רצה להטביע בנח את תחושת האחריות כלפי האנושות, כי למרות שנח ומשפחתו ניצלו, הייתה לו חובה ליצור חלונות שדרכם יוכל לראות אחרים ולהיות רגיש לכאבם ולסבלם. אם הוא היה עושה זאת, הוא היה יוצא מהטרגדיה הכואבת הזו אדיב יותר, חכם יותר, ואכפתי יותר. כך, החלונות שלו היו מתחלפים באבני חן שמאירות את נשמתו ומאפשרות לו להבין טוב יותר את חובתו כלפי רעהו.

Ark Rehab/ <https://aish.com/495384901>

- **ראינו שהתיבה מסמלת מקום סגור המאפשר התבוננות החוצה וראיית הזולת. האם אתם חושבים שהאופן שבו גדל משה מלידתו השפיע על האופי והאישיות שלו ועל מעשיו בעתיד?**

משימה:

אתם כתבים בעיתון והחלטתם לראיין את אם הילד לכתבה המרכזית בעיתון. כתבו לפחות 4 שאלות שהייתם שואלים בראיון לקראת הכתבה. חשבו על - אוירת התקופה, המעשה הייחודי של הדמות, מאפייני הדמות והרקע ממנו באה. הציעו כותרת מזמינה לכתבה שתתפרסם בעיתון.

אחות הילד צד 1

אחות הילד

קריאת הפסוקים

קראו את הפסוקים וענו על השאלות:

- (ד) ותמצב אחתו מרחק לדעה מה יעשה לו.
 (ה) ותגד בת פרעה לרחץ על היאר ונצרתיה הלכת על יד היאר ותרא את התבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה.
 (ו) ותפתח ותראה את הילד והנה נער בכה ותחמל עליו ותאמר מילדי העברים זה.
 (ז) ותאמר אחתו אל בת פרעה האלף וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ותינק לך את הילד.
 (ח) ותאמר לה בת פרעה לכי ותלך העלמה ותקרא את אם הילד.
 (שמות ד-ז)

1. מה עושה אחות הילד כדי להגן עליו? (2 פעולות)
 2. למה לדעתכם מזכרת אחות הילד רק בכינוי ולא בשמה?
 3. אלו תכונות, כוחות וערכים הובילו, לפי דעתכם, את לבחירה שעשתה האחות?
 4. אם היית יכול להגיד לאחות משהו מה היית רוצה להגיד או לשאול אותה?
- שאלת אתגר:** ★
 צטטו פסוק או חלק ממנו שמבטאים בצורה חזקה ביותר את הבחירה של הדמות.

אחות הילד צד 2

אחות הילד

היחס בין אחים

קראו את שני הקטעים:

- מה ניתן ללמוד מאחות הילד על תפקידו של אח או אחות בחיים?

- האם מוכרים לכם סיפורי אחים אחרים בספר בראשית? במה שונים/דומים היחסים המתוארים שם מיחסה של האחות בסיפורנו למשה?

מרים, לפי כל התיאורים, היא האחות הגדולה במשפחה; בתוך מסגרת זו היא רואה את עצמה כממונה על הילדים הקטנים יותר, ומשמשת לתפקיד זה, שמוטל לא פעם על האחות הגדולה בכל משפחה ומשפחה. ואף בתיאור המקראי על מרים ויחסייה עם משפחתה אפשר לראות שהקשר המיוחד הזה של האחות הגדולה, והרגשת המחויבות והאחריות כלפי האחרים הקטנים ממנה, הם רעיון חוזר בפעולותיה.

מרים: האחות הגדולה
מחבר: הרב עדין שטיינזלץ

- איזה תפקיד של אח בא לידי ביטוי בסיפור זה?
- האם הוא מאפיין רק מצבים מיוחדים? מצבי קיצון? הסבירו.

צפו בסרטון המתאר את הצלתו של הרב ישראל מאיר לאו על ידי אחיו נפתלי (עד דקה 3:27)

או לחילופין - קראו את הקטע של הרב ישראל מאיר לאו המצורף בסוף הקבצים.

משימה:

אתם כתבים בעיתון והחלטתם לראיין את אחות משה לכתבה המרכזית בעיתון. כתבו לפחות 4 שאלות שהייתם שואלים בראיון לקראת הכתבה. חשבו על - אוירת התקופה, המעשה הייחודי של הדמות, מאפייני הדמות והרקע ממנו באה. הציעו כותרת מזמינה לכתבה שתתפרסם בעיתון.

סיפורו של הרב ישראל מאיר לאו

נפתלי לאו-לביא נולד ב-1926 בקרקוב שבפולין. אחרי הכיבוש הגרמני, שהה עם משפחתו בגטו פיוטרקוב. אביהם, הרב משה חיים לאו, ואחיהם שמואל-יצחק, נספו בטרבלינקה. אמם חיה, נשלחה למחנה הריכוז ראוונסבריק עם נפתלי וישראל. האם וישראל הועברו לצד אחד ואילו נפתלי הופנה לצד השני. ברגע האחרון הבינה האם כי הבן הגדול, הכשיר לעבודת כפייה, נשלח למחנה עבודה ואילו היא נשלחת למוות. היא ביקשה מהאח הבוגר לקחת עמו את אחיו הצעיר ונפתלי עשה כדבריה. נפתלי ואחיו ישראל, שהיה אז ילד בן שבע, נשלחו למחנה עבודה ואחר כך למחנה הריכוז בוכנוואלד. האם נספתה.

בשנים הבאות הציל עוד מספר פעמים רבות את אחיו הקטן ממוות בטוח. הוא שיחד ביהלומים את ראש מחנה העבודה כדי שיחוס על הילד, זחל מתחת לקרונות רכבת המוות שעליה הועלה ישראל-מאיר והעביר אותו לקרון שהיה מיועד למחנה הריכוז בוכנוואלד. לפרקים, נשא אותו על גבו בתוך שק. באוקטובר '45 עלו שניהם ארצה באוניה "מטרואה", ונעצרו על ידי הבריטים במחנה עתלית.

<https://judaism.walla.co.il/item/2808246>

הרב ישראל מאיר לאו מעיד:

'אני זוכר, הייתי כבר בן שבע וחצי שאמא שאני באופן טבעי עמדתי לידה, היא ראתה שמפרידים בין הנשים והילדים מחד והגברים מצד אחר. היא תמיד הבינה שלגברים יש יותר סיכוי להינצל ולשרוד. אז היא זרקה אותי בשארית כוחותיה וצעקה לנפתלי-טולק 'תיקח את לולק, קח את הילד' ואני לא רציתי ללכת ונפתלי שאל 'מה אני יעשה עם הילד?'

"זו היתה הפעם האחרונה שאנחנו ראינו אותה", סיפר הרב לאו בדמעות, "ונפתלי, כשהיינו צריכים לרדת בבוכנוולד מהרכבת רוקן את השק של המיטלטלים שלו, הכניס אותי לשק ונשא אותי על כתפו... את נפתלי הכירו רבים מתחנות שונות אבל מלבד העניין האישי שלי שהוא לא יימחה לעולם והנכדים שלי, כולם יודעים שהם חייבים לו את חייהם, הנכדים והנכדות ועוד מעט גם הנינים יבינו שהם חייבים את חייהם לדוד נפתלי".

מתוך ההספד - <https://www.inn.co.il/news/288772>

בת פרעה צד 1

בת פרעה

קריאת הפסוקים

קראו את הפסוקים וענו על השאלות:

(ה) ותָרַד בַּת פַּרְעֹה לְרַחֵץ עַל הַיָּאֵר וַנְעַרְתִּיהָ הַלְכַת עַל יַד הַיָּאֵר
וַתֵּרָא אֶת הַתְּבָה בְּתוֹךְ הַסּוּף
וַתִּשְׁלַח אֶת אִמְתָּהּ וַתִּקְחָהּ.

(ו) וַתִּפְתַּח וַתֵּרְאֶהוּ אֵת הַיֶּלֶד וְהִנֵּה נֶעַר בְּכָה
וַתַּחֲמַל עָלָיו וַתֹּאמֶר מִי־לִדֵי הָעֵבְרִים זֶה.

(ז) וַתֹּאמֶר אַחֲתוֹ אֵל בַּת פַּרְעֹה הַאֵלֶּף וְקִרְאתִי לָהּ אִשָּׁה מִיִּנְקַת מִן הָעֵבְרִית
וַתִּינֶק לָהּ אֵת הַיֶּלֶד.

(ח) וַתֹּאמֶר לָהּ בַת פַּרְעֹה לְכִי וַתֵּלֶךְ הָעֶלְמָה וַתִּקְרָא אֶת אִם הַיֶּלֶד.

(ט) וַתֹּאמֶר לָהּ בַת פַּרְעֹה הִילִיכִי אֵת הַיֶּלֶד הַזֶּה וְהִינְקֶהוּ לִי
וְאָנִי אֶתֵּן אֶת שְׂכָרְךָ וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד וַתִּנְיָקֶהוּ.
(שמות ה-ט)

1. מה האפשרויות השונות שעמדו בפני בת פרעה?

2. איזו בחירה עשתה בת פרעה?

3. אלו תכונות, כוחות וערכים הובילו, לפי דעתכם, את בת פרעה לבחירה שעשתה?

4. אם היית יכול להגיד לדמות משהו מהיית רוצה להגיד או לשאול אותה?

שאלת אתגר:
צטטו פסוק או חלק ממנו שמבטאים בצורה חזקה ביותר את הבחירה של הדמות.

בת פרעה צד 2

בת פרעה

חושבים על הבחירה - מדרש תמונה

"בת פרעה משה את פרעה מהיאור", גוסטב דורה.

שאלות מנחות להתבוננות בתמונה:

- מה הקומפוזיציה (העמדה) של הדמויות ומה לדעתך המשמעות של זה?
- איזה דמויות מצוירות בפרטים ואיזה דמויות מצוירות ברישום כללי?
- מה הרקע של התמונה ומה הוא תורם לסיפור התייחסי למחוות הידיים של הדמויות?
- מה עוד אנחנו יכולים ללמוד על הדמויות והסיפור מהחפצים שמופיעים בתמונה?

על האמן - פאול גוסטב דורה (בצרפתית: Paul Gustave Doré; 6 בינואר 1832 – 23 בינואר 1883) היה צייר ותחריטאי צרפתי שהתפרסם בציורי התנ"ך שלו

חשבו וענו בקצרה:

1. מה המשמעות של כך ש'בת פרעה' היא זו שמצילה את מושיעם של ישראל?
2. בספר דברי הימים מוזכרת בת פרעה בשם: וְאֵלֶּה בְּנֵי בְּתוּלָה בַת פְּרָעֹה (דברי הימים א ד יח) חז"ל (סנהדרין יט ע"ב) אומרים שזו בת פרעה שמשתה את משה מן המים. למעשה בת פרעה הופכת לבת - יה. בת ה'. מה ניתן ללמוד מכך על הבחירה שעשתה בת פרעה?

● משימה:

אתם כתבים בעיתון והחלטתם לראיין את בת פרעה לכתבה המרכזית בעיתון. כתבו לפחות 4 שאלות שהייתם שואלים בראיון לקראת הכתבה. חשבו על - אורת התקופה, המעשה הייחודי של הדמות, מאפייני הדמות והרקע ממנו באה. הציעו כותרת מזמינה לכתבה שתתפרסם בעיתון.